

Wstęp

Z przyjemnością przedstawiamy Państwu poradnik poświęcony tematyce najczęściej popełnianych błędów w podatku VAT. Podatek VAT stanowi nieodłączny element prowadzenia działalności gospodarczej. Dla wielu przedsiębiorców obszar ten stanowi labirynt przepisów, których nieprawidłowe zrozumienie lub niewłaściwe zastosowanie może prowadzić do kosztownych konsekwencji. W trakcie prowadzenia działalności gospodarczej, niezależnie od jej skali, zagadnienia związane z podatkiem VAT stają się coraz bardziej złożone, co zainspirowało nas do stworzenia niniejszej publikacji. Poradnik jest rezultatem naszego zaangażowania w dostarczenie kompleksowego narzędzia wsparcia dla przedsiębiorców, którzy pragną skuteczniej zapobiegać nieprawidłowościom w rozliczeniach podatku VAT.

Niniejszy poradnik został przygotowany w celu zidentyfikowania i omówienia najczęstszych błędów, które podatnicy popełniają w zakresie VAT. W publikacji przyglądamy się nieprawidłowościom w rozliczeniach związanych z podatkiem VAT, co – mamy nadzieję – pomoże przedsiębiorcom uniknąć pułapek podatkowych. W dynamicznym środowisku biznesowym, gdzie przepisy podatkowe ulegają ciągłym zmianom, zrozumienie skomplikowanego systemu podatku VAT staje się kluczowym wyzwaniem. Wielu przedsiębiorców może popełniać błędy nie tylko ze względu na złożoność regulacji, ale także z powodu braku świadomości najnowszych zmian czy niedostatecznego wsparcia ze strony ekspertów podatkowych.

Autorzy poradnika posiadają wieloletnie doświadczenie w dziedzinie doradztwa podatkowego. Tym samym podczas pracy nad poradnikiem uwzględnili nie tylko teoretyczne aspekty związane z podatkiem VAT, ale również praktyczne scenariusze, które mogą napotkać przedsiębiorcy. To właśnie te realne sytuacje oraz praktyczne doświadczenie stanowią fundament niniejszej publikacji. Przykłady błędów, które zostały uwzględnione w niniejszej publikacji, mają na celu lepsze zrozumienie problematyki oraz dostarczenie konkretnych wskazówek, jak ich unikać. Aby dostarczyć Czytelnikowi kompleksowej oraz rzetelnej wiedzy, w opracowaniu przywołano również aktualne orzecznictwo sądowe i stanowiska organów podatkowych.

Poradnik adresowany jest do szerokiego grona odbiorców, obejmującego zarówno doświadczonych przedsiębiorców, jak i tych, którzy dopiero stawiają pierwsze kroki w biznesie. Mamy nadzieję, że każdy Czytelnik, niezależnie od skali prowadzonej

działalności, znajdzie tu praktyczne informacje, które pomogą mu w prawidłowym rozliczaniu podatku VAT.

Liczymy, że nasza publikacja spełni Państwa oczekiwania, będąc nieodzownym źródłem wsparcia podczas rozliczania podatku VAT. Serdecznie zapraszamy Państwa do lektury, a w razie jakichkolwiek uwag, prosimy o kontakt.

1. Podstawa opodatkowania

Jeśli dokonana dostawa towarów lub wykonane albo nabyte przez podatnika usługi podlegają opodatkowaniu VAT, należy ustalić podstawę opodatkowania.

1.1. Sprzedaż za symboliczną złotówkę jako obejście prawa

W praktyce często spotykany jest przypadek zaniżenia podstawy opodatkowania, z którym wiąże się ryzyko powstania zaległości w podatku VAT. Ustawodawca wskazuje, że podstawą opodatkowania jest to, co stanowi zapłatę otrzymaną z tytułu sprzedaży, włącznie z różnymi formami obniżek cen czy rabatów (art. 29a ust. 1 i 7 ustawy o VAT). W przypadku ustalenia symbolicznej ceny dla danej dostawy towarów przez obie strony transakcji to właśnie ta cena jest podstawą opodatkowania.

Jednak przy braku obiektywnego celu gospodarczego towarzyszącego podatnikowi przy ustalaniu symbolicznej ceny dla danej transakcji organ podatkowy może uznać tę czynność za próbę nadużycia prawa. Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 4 i 5 ustawy o VAT w przypadku nadużycia prawa, czyli dokonania czynności mającej na celu osiągnięcie korzyści podatkowej sprzecznej z przepisami, skutki podatkowe takiej czynności odpowiadają sytuacji, jaka miałaby miejsce bez nadużycia prawa. Tym samym jeśli przykładowo organ stwierdzi, że pod fikcyjną umową sprzedaży kryje się w istocie umowa darowizny, wywiedzie skutki podatkowe właściwe dla nieodpłatnego przekazania towarów.

Zatem choć mechanizm sprzedaży za symboliczną kwotę – jako niezakazany wprost przepisami ustawy o VAT – może być stosowany, podatnik powinien być w stanie należycie udowodnić cel gospodarczy towarzyszący takiej transakcji, aby uniknąć ryzyka zakwestionowania jej przez organy podatkowe.

Takie stanowisko wyraził przykładowo Dyrektor KIS w interpretacji indywidualnej z 19 maja 2022 r. (0114-KDIP4-2.4012.143.2022.1.WH), w której wskazano, że:

MF (...) stosowanie znacznych rabatów jest niedopuszczalne w zakresie, w jakim ma ono służyć tzw. obejściu przepisów prawa i uniknięciu opodatkowania danej czynności. Tak więc każdy zastosowany upust winien być uzasadniony ekonomicznie i prowadzić w końcowym efekcie do osiągnięcia celu jaki został wytyczony dla działalności gospodarczej, tj. zarobku.

Przykład 1

Podatnik prowadzący działalność w zakresie handlu sprzętem RTV planuje przekazanie darowizny na rzecz domu dziecka. Przedmiotem darowizny będzie telewizor nabyty przez podatnika za kwotę 4000 zł netto. Wskazana darowizna z uwagi na okoliczność, iż telewizor został zakupiony jako towar handlowy i podatnikowi przysługiwało prawo do odliczenia podatku naliczonego, będzie podlegała opodatkowaniu podatkiem VAT. Podstawą opodatkowania będzie cena nabycia telewizora, tj. kwota 4000 zł. Tym samym wartość podatku wyniesie 920 zł.

Podatnik, chcąc uniknąć zapłaty podatku VAT w kwocie 920 zł, proponuje, aby dom dziecka nabył od niego telewizor za symboliczną złotówkę. Podatek VAT wyniesie wówczas zaledwie 23 gr. Jednak z uwagi na brak ekonomicznego uzasadnienia tak niskiej ceny organ podatkowy może uznać, że w tym przypadku doszło do obejścia prawa. W konsekwencji podstawa opodatkowania i tak zostanie ustalona w wysokości 4000 zł.

WAŻNE! Dokonywanie sprzedaży za symboliczną opłatą daje zasadniczą korzyść – w porównaniu z nieodpłatnym przekazaniem towarów – w postaci znacznie niższej podstawy opodatkowania. W związku z tym, gdyby intencją prowadzenia sprzedaży za symboliczną opłatą było dążenie do osiągnięcia korzyści podatkowej (poprzez *de facto* ukrycie nieodpłatnej czynności i w konsekwencji zniżenie podstawy opodatkowania), istnieje duże ryzyko zakwestionowania takiego działania przez organy podatkowe.

Możliwość zastosowania mechanizmu sprzedaży za symboliczną opłatą uwarunkowana jest należyтым udowodnieniem celu gospodarczego, który towarzyszył podatnikowi i który jest realizowany poprzez taką sprzedaż.

1.2. Koszty transportu przy dostawie towarów

Podstawą opodatkowania jest co do zasady wszystko, co stanowi zapłatę, którą dokonujący dostawę towarów lub usługodawca otrzymał lub ma otrzymać z tytułu sprzedaży od nabywcy, usługobiorcy lub osoby trzeciej (art. 29a ust. 1 ustawy o VAT). Z kolei jak wynika z art. 29a ust. 6 pkt 2 ustawy o VAT, podstawa opodatkowania obejmuje koszty dodatkowe, takie jak prowizje, koszty opakowania, transportu i ubezpieczenia, pobierane przez dokonującego dostawę lub usługodawcę od nabywcy lub usługobiorcy.

Z przywołanych przepisów jednoznacznie wynika, że wszystkie koszty bezpośrednio związane z dostawą stanowią element kalkulacyjny ceny sprzedawanych towarów. Tym samym w sytuacji gdy kwestia organizacji transportu leży po stronie dostawcy, koszty transportu towarów powinny podwyższać podstawę opodatkowania z tytułu dostawy towaru.

Przykład 2

Podatnik dokonał sprzedaży urządzenia przemysłowego. Zgodnie z ustaleniami stron dostawca zobowiązany był dostarczyć zamówiony przez kupującego towar do jego siedziby. Podatnik powinien wliczyć do podstawy opodatkowania z tytułu dostawy urządzenia również koszty transportu. Ponadto podatnik nie powinien wystawiać odrębnej faktury za transport. Nieprawidłowym postępowaniem będzie również wykazanie kosztów transportu w oddzielnej pozycji na fakturze.

Przy założeniu, że wartość urządzenia wyniosła 5000 zł, natomiast koszty transportu to 250 zł netto, podatnik jako cenę netto sprzedanego urządzenia na fakturze powinien podać kwotę 5250 zł.

Na konieczność uwzględniania w podstawie opodatkowania kosztów transportu w przypadku, gdy organizatorem transportu jest dostawca, wskazują również organy podatkowe.

Tabela 1. Przykładowe interpretacje dotyczące kosztów transportu

Lp.	Interpretacja	Treść
1	2	3
1.	Interpretacja indywidualna Dyrektora KIS z 23 stycznia 2023 r. (0112-KDIL3.4012.469.2022.2.MC)	(...) W konsekwencji, skoro zarówno towar, jak i koszty jego dostawy muszą być wykazane razem w jednej pozycji (jako świadczenie kompleksowe) na dokumentach sprzedaży, podstawa opodatkowania w niniejszej sprawie składa się z kwoty należnej z tytułu dostawy towarów oraz poniesionych kosztów transportu jako jednego świadczenia, zgodnie z art. 29a ust. 1 ustawy. Zatem koszty transportu jako element składowy świadczenia kompleksowego, podlegają opodatkowaniu jako całość wg stawki właściwej dla czynności głównej tj. realizowanej sprzedaży.
2.	Interpretacja indywidualna Dyrektora KIS z 18 listopada 2022 r. (0114-KDIP1-3.4012.486.2022.1.KP)	(...) Należy zauważyć, że w opisaney sprawie koszty transportu doliczone do sprzedaży towaru, nie stanowią wynagrodzenia z tytułu wykonania samodzielnej usługi, lecz są to koszty dodatkowe podstawowej czynności jaką jest sprzedaż towaru. W tym przypadku, koszty transportu są kosztami związanymi ze świadczeniem głównym, które w efekcie kształtują kwotę ostateczną żądaną od nabywcy. W konsekwencji, koszty transportu ponoszone w związku ze sprzedażą ww. towarów stanowią element świadczenia pomocniczego, a zatem zwiększają kwotę należną od nabywcy z tytułu dostawy towarów (świadczenia głównego). Istotą przedmiotowej transakcji jest sprzedaż książki, natomiast aby skutecznie zrealizować sprzedaż książki należy ten towar dostarczyć do odbiorcy.